

Bilaga till beslutsunderlag budget FoU-medel 2026-2027

Situation

För verksamhetsåret 2025 minskade Region Jämtland Härjedalen sina FoU-medel från 7 Mkr till 5 Mkr. FoU-avdelningen har fått i uppdrag att följa upp effekterna av sänkningen och föreslår återföring av FouU-medel för att kunna stärka forskning i region Jämtland Härjedalen.

Bakgrund

Årligen avsätter Region Jämtland Härjedalen budget för forskning, kallat interna FoU-medel. Dessa medel utlyses för forskare att ansöka för att bedriva forskning. Umeå Universitet ger en resultatpremie till anslutna forskare, kallat BAS-ALF-medel. Ju fler vetenskapliga artiklar som publiceras och ju fler som disputerar eller når docentur, desto mer BAS-ALF-medel ackumuleras tillbaka till Region Jämtland Härjedalen.

Syftet med forskning i Region Jämtland Härjedalen är bredare än att publicera artiklar eller få fler disputerade medarbetare. Forskningen har en betydande roll inom flera områden:

- Kompetensförsörjning: Forskande medarbetare med forskningsmedel knutna till sin anställning är mindre benägna att byta arbetsgivare. Spridning av forskningsaktivitet i Region Jämtland Härjedalen kan alltså bidra till att minska personalomsättning. Låg personalomsättning i sin tur är ofta attraktivt vid nyrekrytering.
- Forskning kan snabba på digitaliseringen i vården, genom att vara bryggan mellan innovation och klinisk vård. Pågående exempel är AI-stödd mammografiscreening och antibiotikapump i hemmet.
- Stötta utvecklingsarbete genom datadriven vård. Tillgängliggörande av vårddata för sekundäranvändning är en stor fråga för Forskningsenheten. Här finns samarbete med både beslutsstöd och regionjurister för att underlätta processen.

De senaste åren har flera förändringar av forskningsmedel tillgängliga för Region Jämtland Härjedalens medarbetare gjorts, där samtliga har inneburit sämre tillgång:

1, En ny löneart för Forskning infördes 2021 i Heroma, efter beslut 2020 om enhetlig hantering av lönearter i Heroma för Region Jämtland Härjedalen. Därmed bekostar FoU-medel till exempel arbetsgivaravgifter och semesterersättning, vilket tidigare belastade respektive verksamhet. Det innebär att 7 Mkr FoU-medel krävdes för att tilldela motsvarande 5 Mkr i den gamla modellen. Enligt budgetbeslut i styrelsen oktober 2020 uppgjordes inför 2021 då FoU-medlen från 5 Mkr till 7 Mkr som kompensation.

2, Regionstyrelsen tog beslut 2024-10-01 (RS 535/2024) om att minska FoU-medlen från 7 Mkr till 5Mkr under perioden 2025-2027, som en besparing för att nå ekonomi i balans.

3, Fördelningsmodellen av BAS-ALF-medel via Umeå Universitet ändrades 2023. Tilldelningen för Region Jämtland Härjedalen av BAS-ALF-medel sjönk mellan 2023 och 2024 från 2500 tkr till 1770 tkr.

För jämförelse har FoU-avdelningen gjort en omvärldsbevakning hur regionerna i Norr valt att dimensionera FoU-medel för 2025:

Region	FoU-medel 2025 totalt	FoU-medel 2025 tkr per 100 000 invånare	FoU-medel tkr per 100 000 invånare om totalt 6000 tkr	FoU-medel tkr per 100 000 invånare om totalt 7000 tkr
Jämtland Härjedalen	5000 tkr	3764	4516	5270
Västernorrland ¹	13100 tkr	5436		
Norrbotten ²	12000 tkr	4851		

¹ Forskningsbokslut 2024, region Västernorrland

² Forskningsbokslut 2024, region Norrbotten

Aktuellt

Uppföljning av FoU-medlens fördelning 2025, i relation till fördelning 2024 redovisas i nedanstående tabell. Detta presenterades på FoU-rådet 16 september 2025 och låg till grund för Regionstyrelsens beslut att höja budget för FoU-medel inför 2026.

		2025	2024	Procentuell förändring
Deltidstjänst forskar-utbildning	Inkomna ansökningar	21	17	24%
	Beviljade ansökningar	14	16	-13%
	Andel beviljade ansökningar	67%	94%	-40%
Deltidstjänst postdoktoral forskning	Inkomna ansökningar	8	5	60%
	Beviljade ansökningar	5	5	0%
	Andel beviljade ansökningar	63%	100%	-59%
Projektmedel	Inkomna ansökningar	21	22	-5%
	Beviljade ansökningar	6	12	-50%
	Andel beviljade ansökningar	29%	55%	-47%

Tabellen visar på antalet ansökningar för deltidstjänster har ökat medan antalet ansökningar för projektmedel ligger relativt konstant. Vi ser en direkt effekt av neddragningen av FoU-medel, då andelen beviljade ansökningar har halverats sedan 2024. Strategin från FoU:s sida har varit att:

- Bibehålla fördelning i möjligaste mån till deltidstjänster för forskarutbildning
- Upprätthålla pågående deltidstjänster för postdoktoral forskning
- Största minskning har tillåtits i kategorin projektmedel

Rekommendation

De senaste årens förändrade regelverk för fördelning av ALF-medel, kontering av forskningstid i Heroma tillsammans med neddragningen av FoU-medel ger att regionens anställda forskare har historiskt låg tillgång till interna medel och lägst i Norra sjukvårdsregionen. Detta är i otakt med:

- Regionstyrelsens plan att öka antalet vetenskapliga publikationer
- FoU-policy beslutad i fullmäktige
- Regionstyrelsens uppdrag att verksamhetsutveckling ska ske med digitalisering.
- Fokus i Färdplanens spår 2 (Rätt information i rätt tid) kring datahantering

För att främja vetenskaplig förnyelse och säkerställa återväxt inom Region Jämtland Härjedalens kunskapsmiljö föreslås återinförande till tidigare nivå av FoU-medel. Denna riktade satsning syftar till att möjliggöra uppstarten av nya forskningsprojekt med hög relevans för framtida samhällsutmaningar och strategiska kompetensområden.

Med ökning till 6000 tkr 2026 närmar sig Region Jämtland Härjedalen Norrbottens nivå per 100 000 invånare. Med ökning till 7000 tkr inte långt ifrån Västernorrlands motsvarande nivå. Justeringen optimerar förutsättningarna för att öka resultatpremien från Umeå Universitet för BAS-ALF-medel. Därmed ökar tillgängliga forskningsmedel på flera plan för Region Jämtland Härjedalens forskare!